

ПЛЕШИВЕЦЪТ

Превод от неизвестен език: Емилия Стаматова, 1995

chitanka.info

Дали се е случило това или не — само Бог знае. На плешивеца не му останала коса, а на крадеца — ключове от Багдад.

В далечни времена живял един плешивец, който на всичкото отгоре бил и крастав. Толкова бил мръсен, че от него се носела нетърпима смрад, особено през лятото, и хората от града странели от него и отдалече го заобикаляли. Накрая им омръзнало. Насъбрали се и отишли при владетеля на града.

— Или направи нещо с плешивеца — рекли те, — или ще си съберем жените и челядта и сами ще си идем от твоя град.

Размислил владетелят на града и разбрал, че ако хората напуснат града, няма да има от кого да събира данъци и доходите му ще секнат. Посъветвал се със своите съветници и взел решение — да изгони плешивеца и майка му от града. Наредил това да стори градската стража и речено-сторено!

Да видим какво се случило с плешивеца и майка му.

След като избавил жителите на града от тях, същата нощ владетелят не могъл да мигне. Отишъл той в покоите на най-голямата си дъщеря и я запитал:

— Кажы ми, дъще, Бог ли изпраца богатството или то се добива с меч?

— С меч, татко — отвърнала тя.

После се обърнал към средната си дъщеря, която също му отговорила:

— С меч, татко.

Накрая отишъл при най-малката си дъщеря:

— Кажы ми, дъще, Бог ли изпраца богатството или то се добива с меч?

Най-малката дъщеря обаче отвърнала:

— Богатството и почитта, татко, само Бог изпраца. А с меч няма да постигнеш нищо.

Не харесал владетелят думите ѝ и наредил на един страж:

— Изведи утре дъщеря ми зад градските порти. Дай я на първия срещнат. Кажы му: „Владетелят ти дарява тази девица“.

Стражът се поклонил, владетелят се върнал в спалнята си, а безсънието обзело горката девойка. Седяла горката нажалена, когато изведнъж на прага притичала котка и замяукала. Девойката скочила, издебнала котката, съдрала ѝ кожата, отишла в хазната на баща си,

напълнила я със скъпоценности, колкото могла да събере и я закопала зад дома на владетеля. После си легнала.

Едва се разнесъл утринният призив за молитва, когато в покоите на най-малката дъщеря влязъл стражът и рекъл:

— По волята на баща ти, дойде време да те изведе от града.

Волю-неволю девойката последвала стража. Завел я той до градските порти, отключил ги... и така изгонили дъщерята на владетеля от града.

По това време зад портите седял плешивецът и треперел от студ. Като го видял, стражът хванал девойката за ръката и я предал в ръцете на плешивеца:

— Владетелят ти дарява тази девица.

— Бог е съдник на нашия мъдър владетел — рекъл плешивецът. — Вчера ме изгони от града, а днес ми дарява дъщеря си. Не знам как да се избавя от своите беди, а сега и девица ми се струпва на главата.

Така плешивецът трябвало да се погрижи за девойката. Той й рекъл:

— Ханъм, тази нощ ние с майка ми изкарахме до стената и за миг не склопихме око. Ще ида в града да купя бобена чорба, да има нещо да хапнем.

— Върви — отвърнала девойката, — аз ще те чакам тук.

Тръгнал плешивецът, а девойката се промъкнала до своето скривалище, взела натъпканата със скъпоценности котешка кожа и отново седнала до портите да чака плешивеца. Върнал се той, а с него дошла и майка му. Както се подобава, поканила дъщерята на владетеля да хапне с тях, но тя им отвърнала:

— Аз не съм гладна, яжте сами и да ви е сладко.

Слънцето се издигнало високо-високо. А девойката попитала майката на плешивеца:

— Майчице, не ти ли се намира при теб един котел?

Майката рекла:

— Аз и гроб нямам, за какво ми е саван!

Но все пак намерила едно старо гърне. Напълнили го с вода, а на плешивеца наредили да иде на полето и да донесе съчки. Върнал се той. Двете изчистили дъното на гърнето, сложили го на огъня и щом водата кипнала, девойката попитала:

— Майчице, как ще го направим? Аз ли ще държа плешивеца, а ти ще го търкаш или ти ще го държиш, а аз ще го търкам?

— Ханъм — отвърнала майката, — нека аз да го държа, а ти го трий.

Съблекли те горкия плешивец. Майка му го държи, а дъщерята на владетеля взела две парчета тухла, поохладила водата, намокрила главата на плешивеца и почнала да го търка. На кожата му се появила кръв и той замолил за пощада. Но така три дни подред дъщерята на владетеля го търкала, докато не смъкнала цялата мръсотия от главата му и не го излекувала.

След като изкъпала плешивеца, девойката намислила друго нещо.

— И зимата ли ще изкараме на полето? — попитала го тя.

— Ами какво да се прави — рекъл той, — нямаме пари!

Дала му девойката пари и му наредила да иде на пазара и да си купи дрехи. Отишъл той на пазара, купил си палто, шапка и наметало. Върнал се обратно, а дъщерята на владетеля му казала името на един прочут търговец и му заръчала:

— Иди при него и така направи, та той да ти продаде къщата си. Уговори се за всичко и направи покупката.

Върнал се плешивецът в града и отишъл направо в дома на търговеца. А в този ден при него се били събрали знатни хора от града и съдията. Влязъл плешивецът, поздравил всички и се спрял на прага. Поканили го да влезе. Седнал той, а всички почнали да се шегуват с него. Пък и плешивецът още масло долял в огъня:

— Искам да купя тази къща с всичко, което е вътре и вън.

Гостите знаели, че плешивецът нямал пукната пара, и още повече се разсмели. Особено стопанинът на къщата — най-големият присмехулник и търсач на забавления.

— Ех, че късмет — рекъл той. — И без това ми трябват пари и съм намислил да си продам къщата.

На шега търговецът поискал десет хиляди тумана за къщата, която струвала стотици хиляди тумани. А на всичкото отгоре взел да уговаря плешивеца:

— Докато не си размислил, направи ми това добро дело, купи я! По-добър продавач от теб не мога да намеря!

Плешивецът се обърнал към съдията и важно-важно му заговорил:

— Моля те, оформи покупката, а аз за няколко часа ще ида да взема пари.

Съдията от все сърце се веселял и изрекъл словата, с които оформял покупките. В това време плешивецът забързал към дъщерята на владетеля и ѝ разказал всичко. Тя отишла на пазара, продала няколко скъпоценни камъка от бащината си хазна, отброила от парите десет хиляди тумана и ги дала на плешивеца.

Върнал се плешивецът с парите при търговеца. Гледат гостите, шегата става истина и почнали да уговарят плешивеца да се откаже от покупката. Но той не отстъпвал.

— Ще се наложи — рекъл на търговеца, — да намериш ново място за жените си. Покупката е извършена по всички правила на закона.

И всичко било съвсем законно, както рекъл плешивецът. Накрая гостите решили, че търговецът ще трябва да освободи продадената къща след десет дни.

Точно след десет дни, стопаните се изнесли, а къщата станала притежание на плешивеца.

— Сега — наредила дъщерята на владетеля, — върви на пазара и купи килими и всичко необходимо за къщата: печка за кухнята, завивки за покоите. Всичко да е от най-хубавото — трябва да постелем дома ни и да го пазим чист.

Плешивецът отново отишъл на пазара и купил по свой вкус килими и най-различна покъщнина. А девойка си намислила, че ако хареса килимите, съдовете и всичко останало, ще се ожени за плешивеца.

Подредил плешивеца покоите, украсил ги, постлал ги и когато девойката влязла в къщата, всичко било по вкуса ѝ. Но все пак била дъщеря на владетеля на града и за нея не било съвсем просто да съобщи решението си на плешивеца. Започнала тя да се грижи за него и за майка му, да им чисти и готви. В един прекрасен ден девойката видяла, че по къщата вече няма много работа и рекла на плешивеца:

— Ние с майка ти можем вече сами да се оправим вкъщи. Ти върви да си намериш работа.

Плешивецът трябвало да напусне дома си. Тръгнал, вървял, вървял и срещнал керван, който се готвел да потегли. Обърнал се той към керванджията:

— Търся си работа. Не ти ли трябва слуга или камилар?

Керванджията харесал плешивеца и приветливо му отвърнал:

— Ела с нас. Наистина, не мога да ти се отплатя с пари, но ще ти осигуря прехрана.

Нищо друго не му оставало на плешивеца, освен да се съгласи.

Керванът се отдалечил от града и срещнали племе, което се скитало с добитъка си, отмаляло от жажда. Заразпитвал плешивецът хората какво им се е случило, какво ги безпокои.

— В кладенеца се е заселил демон — заразказвали хората. — Той ни пречи да стигнем до водата: пускаш кофата, а тя излиза празна. От жажда камилите, конете и овцете съвсем са отпаднали и не могат да се помръднат.

— А ако аз ви дам вода — запитал плешивецът, — ще ми дадете ли по монета на всяка глава добитък?

— И повече ще ти дадем и ще ти благодарим — зарадвали се хората.

Плешивецът видял да се приближава стадо овни. Изтичал той при овчаря и рекъл:

— Ако трябва да напоиш стадото си, аз ще ти помогна. Но ти ми дай два от най-охранените си овни.

Съгласил се овчарят, избрал най-едриите два овена.

— А сега ме пуснете в кладенеца с овните — обърнал се плешивецът към хората. Така и направили.

Огледал се долу плешивецът. В кладенеца седял силен демон, закрил с тялото си достъпа до водата. От страх плешивецът взел да се кланя. Погледнал го демонът и казал:

— Ей, плешивец, какво искаш?

— Ами, господарю мой, донесох ти два овена в дар — отвърнал плешивецът и бутнал овните към него.

Демонът останал много доволен от даровете и от държанието на плешивеца.

— А ти какво искаш?

— Малко водица — отвърнал плешивецът.

Демонът пуснал водата в кладенеца и разрешил на хората да си гребнат и да напоят добитъка. Викнал плешивецът отдолу да пуснат в кладенеца кофата и да извадят много вода и добитъкът да се напие до насита. После понечил да се върне горе, но демонът не искал да го пусне.

— Тук при мен в кладенеца има градина. Да идем там, ще си хапнеш всякакви плодове, а после ще се върнеш.

Ще не ще плешивецът трябвало да се съгласи. Видял градината, която била като райска градина. В нея растели най-различни дървета и плодове. Но колкото и демонът да предлагал едни или други лакомства, плешивецът всичко отказал. Тогава демонът откъснал от едно дръвче няколко нара и му ги подарил. Сбогувал се плешивецът с демона и се измъкнал от кладенеца. В този ден към родния град на плешивеца отивали няколко пътника. Взел плешивецът една вехта торбичка, сложил вътре нарове, зашил я отгоре и рекъл на пътниците:

— Като идете в града, дайте торбичката на майка ми. Кажете й, че е дар от сина й.

Стигнали пътниците града, спомнили си как плешивецът напоил добитъка им, забързали към къщата, която им посочил той — къщата, в която живеела дъщерята на владетеля на града. Почукали на вратата. Отворила майката на плешивеца. А те й рекли:

— Синът ти изпраща подарък, торбичка с нарове.

Видяла старицата вехтата торбичка и сърце не й дало да я отнесе при дъщерята на владетеля и да й каже, че плешивецът й изпраща подарък. И тя изхвърлила в потока в двора на къщата торбичката с нарове. Запитала я девойката:

— Майчице, кой почука на вратата?

Старицата отвърнала:

— Просяк, искаше хляб и аз му дадох.

Изминали няколко седмици след това и дъщерята на владетеля седнала край потока да пие чай. Наредила по залез-слънце да й постелят килим край потока. Седнала, а лъчите на залязващото слънце падали във водата. Гледа девойката как залезът се отразява в потока, гледа — нещо проблясва вътре в него, сякаш мълния й заслепява очите. Попитала тя старицата:

— Кажи, майчице, има ли нещо на дъното на потока или от очите ми излизат искри?

Майката на плешивеца отговорила:

— Ох, ханъм, и аз няколко дни заобикалям потока и не гледам към водата.

Учудила се девойката. Нямало как, старицата ѝ разказала как неотдавна непознати хора ѝ предали подарък от сина ѝ някаква вехта торбичка. И макар пратеникът да казал, че тя е дар от сина ѝ, тя не се решила да я покаже на девойката. Толкова се била засрамила, че я хвърлила в потока. Нищо не казала девойката, изпила си чая, върнала се у дома, а после наредила на майката здраво да затвори портите и никого да не пуска в двора. Двете източили потока и девойката сама слязла на дъното и видяла, че цялото е покрито с бисери и рубини. Прибрала тя с помощта на майката на плешивеца скъпоценните камъни. Част от тях продала и после разрушила наскоро закупената къща и на нейно място построила нова със стени от златни и сребърни тухли.

А сега да видим какво станало с плешивеца.

Измъкнал се той от кладенеца и още същия ден потеглил с кервана към Херат. Но точно тогава търговията не вървяла. Изчакали те известно време, за да продадат стоката, но все не успявали. По неволя плешивецът трябвало да си потърси друга работа. Отишъл той на пазара. Там срещнал скитник-дервиш, който славел светците. Дервишът се обърнал към него:

— Кажи, плешивец, не си от тоя град, а?

Плешивецът потвърдил. Тогава дервишът рекъл:

— Ако имаш нужда, парче хляб ще ти осигуря. Тръгвай с мен.

Съгласил се плешивецът и двамата се отправили към дома на дервиша. Хапнали, отдъхнали и дервишът казал:

— Братко, при мен няма кой знае каква работа. Само нощем сряда срещу четвъртък отивам на гробището, там, където се намират светите гробници. От теб се иска да ми приготвиш едно наргиле и, щом слънцето залезе и падне вечерта, да ми го донесеш.

Плешивецът се съгласил. Отишъл дервишът на гробището, а плешивецът любопитно се заоглеждал. „Да видим, какво хубаво има у тоя дервиш“ — помислил си той и тръгнал из къщата.

Гледа една стая, а на вратата ѝ огромен катинар. Счупил го, влязъл в стаята, а в нея с главата надолу било окачено едно девойче. От устата му течала слюнка и се превръщала в бисери. Изумен плешивецът попитал момичето:

— Какво правиш тук и коя си: човек или демон?

Момичето отвърнало:

— Ако обещаеш да ме развържеш и да ме освободиш, ще ти разкажа цялата истина.

Плешивецът на часа освободил момичето. Хванало го то за ръката и отворило вратата на друга стая. Плешивецът видял, че цялата стая била пълна със златни кюлчета, грижливо подредени.

— Виждаш ли тези златни кюлчета? — попитало момичето. — Всички те са хората, които са попаднали в лапите на дервиша и ето в какво ги е превърнал! Ти ме освободи и ако още държиш на думата си и обещаеш да ме отведеш със себе си или да ме освободиш, аз ще те науча как да се справиш с дервиша.

Плешивецът дал дума да изпълни онова, за което го молело момичето, и то му казало:

— Днес е сряда. На залез-слънце ще занесеш на гробището наргиле за дервиша. Щом го изпуши, той ще ти каже: „Стой тук, докато не се върна“ и ще очертае кръг около теб. После ще се отдалечи и силно ще викне: „Гроб, вземи го!“ Гробът под краката ти ще се разтвори, от него ще излезе човек със златен меч и ще те удари. А ти в миг ще се превърнеш в златно кюлче. На теб ти е нужна една тояга. Щом дервишът се отдалечи от теб, забий тоягата в гроба и окачи на нея палтото и шапката си, а ти самият се скрий. Ще се отвори гроба, от него ще излезе човекът, ще удари плашилото с меча си и ще разбере, че е излъган. Тогава ще се хвърли към дервиша, ще го удари по врата с меча и дервишът ще се превърне в златно кюлче. Тогава излез, вземи кюлчето, донеси го тук и всичко ще е наред.

Запомнил плешивецът всичко, което му казало момичето и се отправил към гробището. Като го видял, дервишът много се зарадвал, изпушил наргилето, и наистина му казал да стои и да го чака, както му казало момичето, после очертал кръг около него и се отдалечил. Плешивецът направил всичко, както му наредило момичето и се скрил. После се чул гласа на дервиша:

— Гроб, вземи го!

От своето място плешивецът видял как за миг гробът се разтворил, от него излязъл човек със златен меч, силно ударил тоягата, на която били окачени дрехата и шапката на плешивеца. Тоягата не се превърнала в злато и тогава човекът се хвърлил към дервиша и го ударил с меч. Дервишът се превърнал в кюлче злато и човекът се върнал в гроба и гробът се затворил. Плешивецът радостно изскочил от своето убежище, грабнал златното кюлче, занесъл го в къщата на дервиша и повикал момичето. То много се зарадвало, че е вече свободно. Те прекарвали няколко приятни дни, а после момичето рекло:

— Тук има много злато. Купи чували и откарай златото вкъщи.

— Вече съм помислили за това — отвърнал плешивецът.

Намерил керванджията и му казал:

— Ако си продал стоката, аз искам да наема свободния добитък, трябва да закарам някои неща у дома.

— Какво по-хубаво от това — съгласил се керванджията. — Става.

Отнесли чувалите в дома на дервиша и плешивецът с момичето седем дни и нощи претегляли и редили златото.

Керванджията и владетеля на кервансарая дошли да опаковат товара и да го отнесат. Тогава момичето рекло на плешивеца:

— Плешивец, ти ми даде дума, че ще ме пуснеш на свобода.

Плешивецът вече бил разбрал, че момичето е помощничка на дервиша във всички негови магии. Хванал го за ръката, повалил го на земята, с единия си крак стъпил на неговия, а другия силно го дръпнал, и разкъсал момичето на две, сякаш било парцал. После напуснал дома на дервиша и се отправил с кервана към своя роден град. Вървял, вървял и стигнал до кладенеца. Избрал два овена за демона, спуснал се в кладенеца и след вежливите поздрави и поклони дал на демона овните. Демонът му разрешил да си вземе вода от кладенеца и рекъл:

— Бъди мой гост днес!

Колкото и да отказвал плешивеца, като казвал, че няма време, демонът не се съгласил да го пусне. Наложило се плешивецът да нареди керванът да пренощува до кладенеца. Започнал демонът да угощава плешивеца. Изведнъж плешивецът съзрял една красавица.

— Каква е тази хубавица тук?

— Това е родната ми дъщеря — отвърнал демонът. — Реших да ти я дам и ти да станеш мой зет.

От смущение плешивецът не знаел къде да се дене, но те направили годеща. На сутринта плешивецът поиска разрешение да си тръгне. Демонът го попитал:

— Зетко, какво искаш за зестра?

Плешивецът отговорил:

— Нищо не ми трябва, само ти да си от всичко доволен.

Но хубавицата взела да му прави знаци да поиска пръстена от ръката на демона. Плешивецът рекъл:

— Нищо не ми е нужно, всичко си имам, но ако искаш да дадеш зестра на дъщеря си, подари ѝ пръстена от ръката си.

Демонът снел пръстена от пръста си и му го подал.

Плешивецът го дал на хубавицата и двамата тръгнали към къщи. На дъщерята на владетеля съобщили, че в града се очаква вече плешивец. Излезли да го посрещнат дъщерята на владетеля и майка му, помогнали да вкарат в града всичките стоки и товар, който бил от чисто злато. След традиционните въпроси за здравето и след като се разцелувал с майка си, плешивецът показал дъщерята на демона и казал:

— Това е жена ми.

Изминали няколко дни. Дъщерята на владетеля рекла на плешивец:

— Слушай, ти се завърна от пътешествие, трябва да изпратиш подаръци на баща ми.

— Как не — отвърнал плешивецът, — баща ти е падишах, а аз кой съм?

— Нищо, имам един план — отвърнала девойката.

Напълнил плешивецът със злато едно златно ковчеже и сложил няколко от даровете, които демонът му подарил, и го изпратил на владетеля. Съобщили на падишаха, че е получен подарък от плешивец. Видял той даровете и направо онемял от почуда, а после казал:

— Ние прокудихме плешивец от нашия град, а сега той ми праща скъпоценни дарове — не е ли време да му простя и да го повикам при себе си.

Изпратил той пратеник при плешивец. Тогава дъщерята на владетеля му дала съвет: „Ти покани на гости падишаха с цялата си челяд и домочадие“.

— Драга — рекъл плешивецът, — каква полза ще имам да поканя падишаха на гости?

Но девойката настоявала толкова много, че накрая плешивецът се съгласил. Дъщерята на демона — жената на плешивеца казала:

— Покани ги, а за посрещането не се безпокои, аз ще се заловя с него.

Накратко казано, изпратили покана на владетеля, в която пишело, че го канят на гости с челядта и домочадието му. Поканата била приета. В деня на посещението дъщерята на владетеля извикала най-добрия художник и му казала:

— Нарисувай ме, но така, че да изглеждам като жива, а аз ще ти платя колкото поискаш.

Заловил се художникът за работа. Нарисувал девойката и всеки, който видел портрета ѝ, ахкал от възхищение. Девойката го поставила от вътрешната страна на вратата: като станат падишахът и свитата му да си ходят, ще затворят вратата зад себе си и ще съзрат портрет.

Ето че настъпил определеният ден. С помощта на пръстена дъщерята на демона устроила царско посрещане и падишахът казал, че такава храна, плодове и ястия никога не е вкусвал. След различни разговори дошло време за търговане. Владетелят се надигнал и напускайки дома на плешивеца, видял от външната страна на вратата портрета на дъщеря си, която преди няколко години изгонил от дома си и от града. И щом си спомнил, такава тъга го налегнала, че той почти примрял. Челядта и домочадието скочили да му помогнат. Като дошъл на себе си, те го разпитвали:

— Какво ти е?

— Не се безпокоите за здравето ми — отвърнал той, — защото от този миг животът не означава нищо за мен и целият свят не означава нищо за мен.

Той посочил портрета и казал:

— Преди няколко години аз изгоних от дома си една от дъщерите си, която си прилича с портрета като две капки вода и досега аз не зная нищо за нея.

И той заплакал толкова жално, че всички, който били там, се натъжили и също се разплакали. Падишахът измъкнал от ножницата кинжал си и искал да се прободее в корема, за да се прости с живота си,

когато изведнъж иззад врата с портрета излязла собствената му дъщеря, цялата облечена в злато. Тя хванала баща си за ръка и рекла:

— Аз съм твоята дъщеря, която ти изгони от града, а това е онзи плешивец, който ти обрече на изгнание. Сега сам кажи: Бог ли изпраща богатството или то се добива с меч?

Падишахът се хвърлил да прегръща дъщеря си, измолил от нея прошка, повикал плешивеца, обсипал го с целувки и му дал дъщеря си за жена. Вдигнали сватба и падишахът предал управлението в ръцете на плешивеца, който бил прекръстен на Бахш-Алишах и с неговото име започнали да секат монети. Ето как плешивецът постигнал всичко най-добро, същото желаем и на вас.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.